

COLORS & minds

ΟΡΓΑΝΟΤΕΣ

ΕΜΣΤ

Εθνικό Μουσείο
Σύγχρονης Τέχνης

Ε.Π.Α.Ψ.Υ.
ΕΙΔΙΚΗ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2023 - ΜΑΪΟΣ 2024

Βιωματικό Εικαστικό Πρόγραμμα
Εξοικείωσης Νέων με τον Ψυχοκοινωνικό Τομέα

ΤΟ ΕΡΓΟ¹

ΒΛΑΣΗΣ ΚΑΝΙΑΡΗΣ, ΤΟ ΚΟΥΤΣΟ, 1974

Περιβάλλον: 6 ανθρώπινες φιγούρες, 9 βαλίτσες, ένα κλουβί, βάση από πισσόχαρτο και σχέδιο κουτσού ζωγραφισμένο με κιμωλία 155 x 440 x 600 εκ.

Το *Κουτσό* (1974) είναι μέρος μιας ευρύτερης σειράς έργων του Βλάση Κανιάρη, με τίτλο *Μετανάστες* (1971-76). Ο Κανιάρης, ένας από τους σημαντικότερους δημιουργούς της μεταπολεμικής τέχνης στην Ελλάδα, δούλεψε τα έργα αυτά αρχικά στο Παρίσι και στη συνέχεια στο Βερολίνο, χάρη σε υποτροφία του οργανισμού DAAD (1973-75). Η σειρά στο σύνολό της παρουσιάστηκε σε πολυάριθμους γερμανικούς φορείς κατά τα έτη 1975 και 1976, στο πλαίσιο της περιοδεύουσας έκθεσης *Gastarbeiter-Fremdarbeiter* (Φιλοξενούμενοι εργαζόμενοι – Ξένοι εργαζόμενοι). Ο Κανιάρης, που από τα τέλη της δεκαετίας του 1950 ζούσε στη Ρώμη και το Παρίσι, επέστρεψε στην Ελλάδα το 1967, μετά το πραξικόπημα των συνταγματαρχών για να ξαναφύγει από τη χώρα μόλις δύο χρόνια αργότερα.

Το *Κουτσό* είναι ένα περιβάλλον που αποτελείται από ακέφαλα ανδρείκελα σε ένα δάπεδο με το σχέδιο για το παιχνίδι «κουτσό», όπου αντί για αριθμούς έχουν χαραχτεί με κιμωλία διάφορες λέξεις οι οποίες παραπέμπουν σε στάδια και μηχανισμούς της μεταναστευτικής πολιτικής όσον αφορά το εργατικό δυναμικό. Ο Κανιάρης επικεντρώνεται σε διάφορες ιστορίες, φωνές, χειρονομίες, καθώς και σε καθημερινά αντικείμενα που σχετίζονται με την εργασία και τη διαβίωση των

«φιλοξενούμενων εργαζομένων» –των μεταναστών που εργάστηκαν σε χώρες της Δυτικής Ευρώπης στο πλαίσιο διακρατικών συμφωνιών από τα τέλη της δεκαετίας του 1950– και αντικατοπτρίζουν την αβέβαιη πραγματικότητα του εκτοπισμού, του κοινωνικού αποκλεισμού, της εθνικής ταυτότητας και της αμφισβητούμενης υπηκοότητας.

Με εργαλείο την επεξεργασία και κατανόηση των εννοιολογικών πτυχών του έργου, οι συμμετέχοντες στο *Colors & Minds* θα μορφοποιήσουν, μέσα από τα ατομικά και ομαδικά έργα που θα δημιουργήσουν, ένα νέο εικαστικό όραμα γύρω από τη σύνδεση της σύγχρονης πραγματικότητας με τη σύγχρονη τέχνη. Ταυτόχρονα, η ατομική τους έκφραση, η συνδημιουργία και η αλληλεπίδρασή τους, στοιχεία που θα ενισχυθούν από τη δομή των οκτώ εργαστηρίων που θα πραγματοποιηθούν με αφορμή το *Κουτσό* του Βλάση Κανιάρη, θα επιτρέψουν στους συμμετέχοντες να εξοικειωθούν βιωματικά με σύγχρονα καλλιτεχνικά μέσα και να προσεγγίσουν φαινόμενα όπως ο κοινωνικός αποκλεισμός, η ταυτότητα, η πραγματικότητα, η εμπειρία, η προσωπική ιστορία και το συλλογικό βίωμα. Μέσα λοιπόν από έννοιες σύμφυτες με αυτές που ο Κανιάρης εισήγαγε μέσω του έργου του, οι συμμετέχοντες θα αντλήσουν έμπνευση για να δημιουργήσουν ένα κοινό πεδίο καλλιτεχνικής δημιουργίας, φιλόξενο, ανοιχτό και πιο φιλικό για όλους.

Τα έργα που θα δημιουργηθούν από τους συμμετέχοντες στο *Colors & Minds* θα εκτεθούν σε μια τριήμερη παρουσίαση τον Μάιο του 2024 στον χώρο του ΕΜΣΤ.

¹ Τίνα Πανδη, κείμενο από τον οδηγό της μόνιμης έκθεσης ENTER ΕΜΣΤ: Συλλογή & Ιστορία, Ένας σύντομος οδηγός, Αθήνα, ΕΜΣΤ, 2020

1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ COLORS & MINDS;

Βιωματικό εικαστικό πρόγραμμα εξοικείωσης νέων με τον ψυχοκοινωνικό τομέα.

Στόχος του η αξιοποίηση της τέχνης για την κατανόηση και την αποδοχή του κόσμου γύρω μας.

Συμμετέχουν νέοι γενικού πληθυσμού (φοιτητές της Ανώτατης Σχολής Καλών Τεχνών, του Κέντρου Τέχνης και Ψυχοθεραπείας και εθελοντές) και λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Συνδιαμορφώνεται από τους φορείς: ΕΜΣΤ | Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης, Σύνδεσμος Κοινωνικής Ευθύνης για Παιδιά και Νέους (Σ.Κ.Ε.Π.), Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας (Ε.Π.Α.Ψ.Υ) και την εθελοντική καλλιτεχνική πρωτοβουλία Talks & Crafts της καλλιτέχνης Μαρίνας Τσιρώνη.

2. ΤΙ ΘΑ ΚΑΝΟΥΜΕ ΜΑΖΙ ΣΤΟ COLORS & MINDS;

Οι συμμετέχοντες στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα – υιοθετώντας διαφορετικά εικαστικά μέσα (ζωγραφική, φωτογραφία/βίντεο, γλυπτική, εγκατάσταση, performance και κείμενο) – θα κληθούν να προσεγγίσουν διαφορετικές εννοιολογικές πτυχές ενός έργου από τη συλλογή του ΕΜΣΤ.

3. ΠΟΙΟΣ ΕΙΝΑΙ Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ COLORS & MINDS;

Η εξοικείωση των νέων με τον ψυχοκοινωνικό τομέα μέσα από τη συνδημιουργία με λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Η γνωριμία των συμμετεχόντων με τη σύγχρονη τέχνη μέσα από την βιωματική προσέγγιση διαφορετικών καλλιτεχνικών μέσων.

Η ενεργή συμμετοχή στη συνδιαμόρφωση του κόσμου που μας περιβάλλει, με στόχο να δημιουργήσουμε μια κοινωνία πιο φιλική για όλους.

4. ΠΟΙΟΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΟΙ ΦΟΡΕΙΣ;

Το **ΕΜΣΤ | Εθνικό Μουσείο Σύγχρονης Τέχνης** είναι ο κορυφαίος εθνικός θεσμός για τη σύγχρονη τέχνη και τον οπτικό πολιτισμό στην Ελλάδα και ένας από τους ηγετικούς θεσμούς της Νότιας Ευρώπης και της Ανατολικής Μεσογείου. Για το Μουσείο, η τέχνη και ο οπτικός πολιτισμός αποτελούν σημαντικό παράγοντα μετασχηματισμού της εκπαίδευσης, της παραγωγής γνώσης, των εναλλακτικών αφηγήσεων και κινητήρια δύναμη για τη διάδοση αξιών προόδου και χειραφέτησης στην κοινωνία. Το ΕΜΣΤ προάγει πρακτικές που αναπτύσσουν τον στοχασμό, την κατανόηση την έμπνευση, και ενθουσιάζουν. Ταυτόχρονα στοχεύει στην ευαισθητοποίηση των πολιτών για την τέχνη και τη διασύνδεση αυτής με τον χώρο της ψυχικής υγείας.

Ο **Σ.Κ.Ε.Π. – Σύνδεσμος Κοινωνικής Ευθύνης για Παιδιά και Νέους** είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα το οποίο ιδρύθηκε στην Αθήνα, το 2008. Στηρίζεται στο θεμελιώδες δικαίωμα κάθε ανθρώπου να ζει ελεύθερα, χωρίς διακρίσεις. Ο Σ.Κ.Ε.Π. και οι άνθρωποι του έχουν αφιερωθεί στην καταπολέμηση του κοινωνικού αποκλεισμού και της έλλειψης ορατότητας των ανθρώπων με αναπηρία. Από το 2008 μέχρι σήμερα, σχεδιάζει και υλοποιεί Εκπαιδευτικά Προγράμματα Ενημέρωσης και Εξοικείωσης με την Αναπηρία σε σχολεία και στο ευρύτερο κοινό, για να αποδομήσει στερεότυπα και προκαταλήψεις και να αλλάξει το βλέμμα και τη νοοτροπία μας ως προς τη διαφορετικότητα. Με αφετηρία το σχολείο και κατάληξη το σύνολο της κοινωνίας, ο Σ.Κ.Ε.Π. επιδιώκει την ομαλή συνύπαρξη σε μια κοινωνία που διαρκώς εξελίσσεται και μεταλλάσσεται.

Η **ΕΠΑΨΥ - Εταιρεία Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ψυχικής Υγείας** ιδρύθηκε το 1988, προτείνοντας ένα εναλλακτικό μοντέλο παροχής ολοκληρωμένης ψυχιατρικής φροντίδας και υγείας στην κοινότητα με βάση τις αρχές της Κοινωνικής Ψυχιατρικής και της Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης. Σήμερα, αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους μη κερδοσκοπικούς φορείς παροχής υπηρεσιών ψυχικής υγείας στην Ελλάδα, έχοντας την επιστημονική και διοικητική ευθύνη πολλών στεγαστικών Μονάδων Ψυχοκοινωνικής Αποκατάστασης, Κινητών Μονάδων Ψυχικής Υγείας αλλά και Κέντρων Ημέρας. Επίσης, παρεμβαίνει τακτικά με επιστημονικά άρθρα, ομιλίες και συνεντεύξεις σε μέσα πανελλαδικής εμβέλειας σχετικά με την προαγωγή της ψυχικής υγείας στην κοινότητα.

5. ΛΙΓΑ ΛΟΓΙΑ ΓΙΑ ΤΟ TALKS & CRAFTS

Το **Talks & Crafts** είναι μια εθελοντική καλλιτεχνική πρωτοβουλία της εικαστικού Μαρίνας Τσιρώνη, που ενθαρρύνει τον συντονισμό παρουσιάσεων και εργαστηρίων από σύγχρονους καλλιτέχνες και δημιουργούς, με στόχο τη «μετάφραση» του έργου τους σε εικαστική άσκηση. Σκοπός του η αξιοποίηση της τέχνης για την ευαισθητοποίηση του γενικού πληθυσμού σχετικά με τον ψυχοκοινωνικό τομέα, η ευαισθητοποίηση και η ενίσχυση του δημιουργικού ευ ζην για τους λήπτες υπηρεσιών ψυχικής υγείας.

Η Μαρίνα Τσιρώνη είναι αριστούχος απόφοιτη της Σχολής Καλών Τεχνών του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών Φλώρινας. Η πρακτική της επικεντρώνεται στη σύνδεση Τέχνης και Ψυχικής Υγείας μέσα από αμιγώς εικαστικές πρακτικές και καλλιτεχνικά projects. Έχει παρακολουθήσει πιστοποιημένα σεμινάρια ψυχολογίας και έργα της έχουν παρουσιαστεί σε αναγνωρισμένους καλλιτεχνικούς χώρους.

COLORS & minds

ΟΡΓΑΝΙΣΤΕΣ

ΕΜΣΤ

Εθνικό Μουσείο
Σταθμός Κόλας

Ε.Π.Α.Ψ.Υ.

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΑΝΑΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

ΚΑΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΠΡΟΤΟΒΟΥΛΙΑ

*"I found I could say things with color and shapes
that I couldn't say any other way - things I had no words for."*

Georgia O'Keeffe

Χορηγοί υλικών

KRAFT
PAINTS

ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΠΟΥ ΔΙΝΕΙ ΑΞΙΑ

